

ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВЪРХОВНА КАСАЦИОННА ПРОКУРАТУРА ЗАМЕСТНИК НА ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР

Изх. №... 411... 2019 г.
гр. София, 23.10.2019 г.

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 12305	23 -10- 2019

ДО
ЧЛЕНОВЕТЕ НА
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ,

По повод на постъпилите, на основание чл. 173, ал. 8 от Закона за съдебната власт, на 14.10.2019 г., заведени с рег. № ВСС – 12305 и публикувани на интернет страницата на Висшия съдебен съвет, Становище по избора на главен прокурор на Република България и ВЪПРОСИ към кандидата за главен прокурор от адв. Адела Качаунова – директор на Правната програма на Българския хелзинкски комитет, представям на вниманието Ви своята позиция:

Въпреки че процедурата, в която е подадено становището не създава възможност самото то да бъде коментирано и въпреки липсата на желание от моя страна да влизам в задочен диалог с Българския хелзинкски комитет, необходимо е да бъдат отправени няколко бележки.

Извън всякакво съмнение е, че, когато се твърди наличие на „сериозни дефекти в законодателната уредба“, касаеща реда за избор на главен прокурор, тези твърдения трябва да бъдат сериозно аргументирани. В противен случай, подобни изказвания оставят усещане за липса на предварителна подготовка и информираност.

Резултатите от сравнително - правното изследване на функциите, процедурите по избор и профилите на главните прокурори в държавите членки на Европейския съюз¹ в изследването на Институт Отворено общество – София, представени през м. януари 2019г. дават възможност за следните изводи

¹ Публично достъпно на следния адрес
https://osis.bg/wp-content/uploads/2019/02/Prosecutors_General_EU_MS_2019_BG_new.pdf

относно българската система за избор на главен прокурор. В устройствения закон е регламентирана процедура по избор, а не по назначаване. Нормативно уредени са и правилата за провеждане на същата. Регламентирани са изискванията за заемане на длъжността. В сравнително-правен план това е една от най-демократичните прозрачни и осигуряващи изключително голямо обществено обсъждане процедури.

Показателна е и оценката относно фигурата на главния прокурор. „Българският законодател е предвидил гаранции за независимост на главния прокурор спрямо политическата власт, които са еднакви с тези на председателите на двете върховни съдилища.“

Всичко това лишава от убедителност твърденията изложени в представеното на вниманието на ВСС становище.

Що се касае до твърденията за невъзможност магистратите от различни органи на съдебната власт да дават становища в рамките на процедурата, тъй като не са сред посочените лица в чл.173, ал. 8 ЗСВ, то тези виждания не държат сметка за това, че – както се изтъкна и по-горе – участието на професионалната общност в прокуратурата по избора на главен прокурор е все по-насърчавана и масово възприемана².

Следва да се посочи също така, че на 26.06.2019 г. с пратка, адресирана до мен в качеството ми на заместник на главния прокурор, БХК изпрати пощенски плик, в който **без съпроводително писмо** се съдържаше – както е посочено и в становището – годишния доклад за състоянието на правата на човека в България, но и три книжни издания, а именно: „Ромите в практиката по Закона за защита от дискриминация (2004-2017)“, „Правата на човека в България през 2018“, „Наръчник по антидискриминационно право“. Приех този акт като покана за размяна на книги и невербална комуникация, затова в отговор подбрах любими български класици. От написаното в становището става ясно, че този мой жест е възприет като обиден, което ни най-малко е била моята цел.

Становището ми по поставените въпроси е :

1. Ако поемете поста на главен прокурор ще бъдете член по право на ВСС, който орган е натоварен, наред с друго, с правомощието да предлага на президента да освобождава главния прокурор. В светлината на неизпълненото до момента решение на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) по делото *Колеви срещу България*, ще бъдете ли деен в това ВСС да работи с възможните за това средства за изпълнение на решението

---

² „Какво не знаем...“, стр. 34

и какви конкретни разрешения на поставените по това дело въпроси ще застъпвате? Съгласен ли сте със заключенията на ЕСПЧ в това решение?

Прокуратурата на Република България полага активни усилия за трайно утвърждаване в практиката на органите на досъдебното производство на стандартите за ефективно разследване, така че да отговори на изискванията на ЕКПЧОС и практиката на ЕСПЧ. Тези действия считам за правилни и бих продължил усилията в тази насока. Предстои оповестяване на резултатите от втори анализ на постановените решения на ЕСПЧ в периода след 2016 г., в които се засягат проблемите с ефективността на разследванията. Представеният през м. януари 2017 г. доклад на ПРБ³ беше оценен положително не само от експертите на ЕК, осъществяващи мониторинга по Механизма за сътрудничество и проверка, но и от международния екип от прокурори, извършил Независимия анализ на структурния и функционалния модел на прокуратурата и анализ на нейната независимост. Предприетите конкретни стъпки за повишаване квалификацията на органите на досъдебното производство и усъвършенстване на нормативната рамка имат важно значение за преодоляване на предпоставките, водещи до постановяване на осъдителни решения срещу България.

В последната препоръка на Комитета на министрите от м. септември 2019г. по изпълнението на решението на ЕСПЧ по делото „*Колеви срещу България*“ отново е посочена необходимостта от законодателни мерки, които да гарантират независимостта на органите на наказателното производство при разследване срещу главния прокурор. Изразявам положителното си отношение и готовност, ако бъде избран за главен прокурор, да подкрепя предприетите действия от Министерство на правосъдието за законодателни промени, в съответствие и с препоръките на Венецианската комисия, към която е отправено искане за становище по представения от министъра на правосъдието проект за изменение на Наказателно - процесуалния кодекс, включващ и изменения в Закона за съдебната власт.

Не считам, че заключенията по делото „*Колеви срещу България*“, касаещи конкретния казус, следва да се подлагат на отделна преценка от отправените задължителни препоръки на съда, които са в процес на изпълнение.

2. Смятате ли, че е необходима реформа в структурата и/или в правомощията на прокуратурата, в случай че отговорът е положителен,

---

³ В изпълнение на Заповед № РД-09-67 от 13.05.2016 г. на главния прокурор и мярка № 11 от Плана за действие, съгласно Решение на Министерски съвет № 249/2016 г.

каква реформа смятате да предприемете, за да бъде възможно временното отстраняване от длъжност на главния прокурор в изпълнение на решението по делото *Колеви срещу България*, а именно следното: „...в резултат на йерархичната структура на прокуратурата и, както изглежда, нейните вътрешни методи на работа, никой прокурор не би издал решение за повдигане на обвинение срещу Главния прокурор. Изглежда, това се дължи на факта, че Главният прокурор и високопоставени прокурори имат правото да отменят всяко такова решение, взето от подчинен прокурор или следовател. В резултат на това, Главният прокурор все още не може да бъде временно отстранен от работа против волята му, тъй като това може да стане само, ако срещу него са повдигнати обвинения...“?

Въпреки йерархичната структура на прокуратурата, намирам за твърде пресилени твърденията за безконтролност на главния прокурор, както и за необходимостта от структурни реформи или промяна на функционалната компетентност, с оглед създаване на достатъчно гаранции за обективно провеждане на разследване срещу главния прокурор.

Нормативната уредба ясно разграничава функциите на главния прокурор от правомощията на административните ръководители на прокуратурите и компетентностите на наблюдаващите прокурори. Намесата на главния прокурор по конкретно разследване предполага, извършен служебен и/или институционален контрол.

В предложението от министъра на правосъдието законопроект за изменение на НПК и ЗСВ, в изпълнение на препоръките по делото „*Колеви срещу България*“, в съответствие с конституционния модел са създадени достатъчно гаранции за временно отстраняване от длъжност на главния прокурор, ако е необходимо провеждане на наказателно преследване.

3. В телевизионно интервю през месец юли заявихте, че не споделяте „виждането [...], че законодателната, изпълнителната и съдебната власт трябва да са разделени“. Конституцията обаче изисква такова разделение. Предвид това обстоятелство, как ще убедите членовете на ВСС и широката общественост, че ако поемете поста на главен прокурор ще изпълнявате ефективно функциите на прокуратурата, като орган на съдебната власт, по конституционното ѝ задължение за взаимен контрол и уравнивяване между трите власти? Какъв е Вашият принос за утвърждаването на правовата държава, чийто иманентен признак е разделението на властите, предвид императивното изискване на чл. 170, ал. 5, т. 3 от ЗСВ?

В интервю пред БНТ споменах, че „Не споделям виждането на, да ги наречем десните екстремисти, че законодателната, изпълнителната и съдебната власт трябва да са разделени. Принципът на разделение на властите е едната част от монетата. Другата част от взаимодействието е в рамките на конституционните правомощия между отделните власти и така функционира всяка нормална държава. Няма как съдебната власт и прокуратурата да постигнат резултата борба с корупцията, на първо място, битовата престъпност, ако няма взаимодействие в рамките на закона, с която и да е от другите власти.”

Това мое изказване беше извадено извън контекста, а в медиите бе разпространено твърдението, че не зачитам основен конституционен принцип.

Взаимодействието, за което говоря е предвидено и в Конституцията, защото основните функции на съдебната, изпълнителна и законодателната власт предполагат техните органи да функционират в определена взаимна връзка. Властите са разделени функционално, но основата им е една и това е суверенът. Не може всяка власт да действа сама за себе си. Вместо за крайно разделение на властите модерната теория говори за взаимодействие, сътрудничество и координация между тях – постулат залегнал и в решенията на Конституционния съд по к. д. № 34/1998 г. със съдия-докладчик Георги Марков, по к. д. № 7/2006 г. със съдия-докладчик проф. Лазар Груев, по к. д. № 6/2006 г. със съдия-докладчик Румен Янков. Този възглед застъпих и в други свои изказвания⁴.

Личният ми принос в утвърждаване на правовата държава са постановените от мен актове в изпълнение на функционалните ми задължения като следовател и прокурор.

4. Какъв е размерът на обезщетенията платени по реда на ЗОДОВ за вреди причинени от прокуратурата през мандата на настоящия главен прокурор и как ще преодолеете тенденцията за увеличаване броя на съдебните дела през последните години, така че да спазите препоръките на ЕСПЧ за по - широка приложимост на ЗОДОВ ?

В годишните доклади за прилагане на закона и дейността на прокуратурата и разследващите органи са оповестени статистическите данни за образуваните и приключени дела с влезли в сила решения по ЗОДОВ, както и за броя на лицата с присъдено обезщетение. Не мога да споделя виждането, че е

---

⁴ <https://www.24chasa.bg/mnenia/article/7639032>

налице тенденция на увеличаване броя на делата. Анализът на данните сочи, че в периода 2014 г. – 2018 г. те се движат в границите между 285 и 306, като сходен е и броят на лицата с присъдено обезщетение - между 284 и 308.

За преодоляване на предпоставките за осъдителните решения по ЗОДОВ е необходим комплекс от мерки, които могат да бъдат прецизно изведени въз основа на сериозен анализ на постановените до момента осъдителни решения, по модела на делата с постановени осъдителни решения по ЕСПЧ. Бих предприел действия за възлагане и извършване на такъв, ако бъде избран за главен прокурор.

5. Във връзка с продължаващото от 2000 г. неизпълнение на групата решения на ЕСПЧ *Великова срещу България*, засягащи пряко дейността на прокуратурата, какъв е Вашият план за справяне с повдигнатите в тях проблеми ? По-специално, приемате ли че наказателните производства срещу отговорните за установените по тези дела нарушения длъжностни лица следва да се възобновят? При какви условия? Как смятате да се реши проблема с тези дела, при които давностните срокове са изтекли ?

6. Във връзка с изискването по няколко дела срещу България на ЕСПЧ за криминализиране на изтезанието (например по делото *Ленев срещу България*) и за отпадане на възможността за него да има давност, как смятате това изискване да се удовлетвори в системата на българското наказателно правораздаване? На какво равнище според Вас ще са необходими изменения в законодателството и в кои точно закони?

В последните три години се наблюдават съществени промени в законодателството, които имат за цел създаване на допълнителни гаранции за защита на основните права и свободи на гражданите. От значение за преодоляване на нормативните предпоставки за осъдителни решения за нарушения на ЕКПЧОС са измененията в чл. 28 от Закона за нормативните актове (ДВ, бр. 34/2016 г.) и предвидената необходимост от прилагане на справка за съответствие с Конвенцията, изготвяна от Министерство на правосъдието към всеки проект на нормативен акт, разглеждан от Министерски съвет.

Съществени промени има и в материалната наказателно-правна уредба - в института на задържането, прилаган от служителите на МВР, военната полиция, митническите органи и служителите на ДАНС; в правата на задържаните лица, при наличие на данни за извършено от тях престъпление – изрично е разписано правото на отказ да се дават обяснения; въведен е стандарт за „абсолютна необходимост“ при употребата на сила и оръжие в местата за лишаване от свобода. Наред с това, разширяването на квалифицираните състави

на престъпления по чл. 116, чл. 131, чл. 142, чл. 142а, чл. 143, чл. 144 и чл. 144а НК, също цели да отговори на изискванията за преодоляване на констатираните нарушения от ЕСПЧ. Въпросите относно института на давността са от компетентност на законодателния орган и при предприета инициатива за промяна в посочения смисъл, прокуратурата ще участва на експертно ниво.

7. Във връзка с нееднократно посочвания от ЕСПЧ проблем с липсата на контрол върху дейността на българската прокуратура на етапа на предварителната проверка, смятате ли за необходимо въвеждането на съдебен контрол върху актовете на прокуратурата за отказ да образува досъдебно производство?

В случай, че под „предварителна проверка“⁵ се има предвид предпроцесуалната дейност, която предхожда образуването на наказателното производство, аз съм привърженик на тезата за разширяване на съдебния контрол и върху тези прокурорски актове. В такъв смисъл е застъпвано и становище на експертно ниво при обсъждане на промени в Наказателно – процесуалния кодекс.

8. Във връзка с изпълнението на изискванията на Стокхолмските директиви на ЕС, какви изменения в законодателството според Вас ще са необходими, за да се гарантира ефективно правото на достъп до адвокатска защита, правото за информиране за правата и правото на устен и писмен превод на заподозрените и обвиняемите? Виждате ли проблем с въвеждането на тези директиви в българското наказателно правораздаване преди момента на образуване на наказателно производство? По - специално, смятате ли, че са необходими изменения за въвеждане на директивите в Закона за МВР ?

Българската държава е изпълнила задълженията си по транспониране на Директива 2010/64/ЕС⁶ своевременно. С разпоредбата на чл. 55, ал. 4 НПК и тези в Глава тридесета „а“ „Особени правила за разглеждане на дела за престъпления, извършени от лица, които не владеят български език“ са предвидени правни гаранции, обезпечавачи правата на обвиняемите, респ. подсъдимите в наказателното производство. Въведените в чл. 74, ал. 2, т. 6, б. „е“ и чл. 106а, ал. 1 и 2 ЗМВР предвиждат достатъчно гаранции за обезпечаване

⁵ Понятието „предварителна проверка“ е термин използван в чл. 409, ал. 1 от отменения НПК (Обн., ДВ, бр. 89 от 15.11.1974 г., в сила от 01.03.1975 г.отм., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., в сила от 29.04.2006 г.)

⁶ ДИРЕКТИВА 2010/64/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 20 октомври 2010 година относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство

правата на лицата, спрямо които са предприети действия и от служителите на МВР.

9. Във връзка с посочения от ЕСПЧ проблем по делото *Димитър Митев срещу България* с използването на свидетелски показания по време на „разузнавателна беседа“ от оперативни работници в условията на задържане по чл. 72, ал.1, т.1 ЗМВР, какви изменения в законодателството според Вас ще бъдат необходими за да се преодолее този проблем?

По мое мнение проблемът с използването на свидетелски показания на служители на МВР, участвали при провеждане на „разузнавателна беседа“ не изисква решение, което налага законодателни промени, а уеднаквяване на съдебната практика. Считам, че към момента в практиката на съда и органите на досъдебното производство този проблем е преодолян.

10. Във връзка с нееднократно посочвания от международни наблюдатели сериозен проблем с престъпления, подбудени от предразсъдъци („престъпления от омраза“) в България, какви изменения в законодателството и/или в практиката ще са необходими за неговото преодоляване?

Защитата от дискриминация се извежда от Конституционния принцип за равенство (чл. 6 КРБ). Действащите нормативни актове на вътрешното⁷ и международно право⁸ са част и от материалната наказателно правна рамка, която включва квалифицираните състави на престъпленията убийства, телесни повреди, престъпленията против равенството на гражданите и против изповеданието.

С УВАЖЕНИЕ,

ИВАН ГЕШЕВ
ЗАМЕСТНИК НА ГЛАВНИЯ
ПРОКУРОР ПРИ ВКП

⁷ Закон за защита от дискриминация и др.

⁸ Всеобщата декларация на правата на човека на ООН (1948 г.), Международният пакт за граждански и политически права на ООН (1966 г.), Международната конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация на ООН (1965 г.), както и Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН (2006 г.), Хартата на основните права на Европейския съюз, Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, Директива на Съвета на ЕС 2000/43/СЕ за равно третиране на лицата, Директива на Съвета на ЕС 2000/78/СЕ за равно третиране при трудови отношения, Рамково решение 2008/913/ЛТВР на Съвета от 28.11.2008 г. относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия, Решението на Съвета на министрите на ОССЕ No 9/2009 относно борбата срещу престъпленията от омраза и др.